

Paul Beatty s-a născut în Los Angeles, în 1962. A absolvit, în 1980, El Camino Real High School din Woodland Hills, California și a făcut un masterat în scriere creativă la Brooklyn College și un masterat în psihologie la Boston University.

Beatty a scris două volume de poezie, *Big Bank Take Little Bank* (1991) și *Joker, Joker, Deuce* (1994). Primul său roman, *The White Boy Shuffle* (1996), a fost numit de *The New York Times* „o explozie de satiră din inima talentată a vieții negre americane“. A doua carte, *Winston Duru'* (*Tuff*, 2000), a fost recenzată pozitiv în revista *Time*. În 2006, Beatty a editat o antologie a umorului afro-american numită *Hokum* și a scris un articol în *The New York Times* cu același subiect. Cartea sa din 2008, *Slumberland*, are ca personaj principal un DJ american aflat în Berlin, la puțin timp după unificare. În romanul *Io contra Statele Unite ale Americii* (*The Sellout*, 2015), Beatty scrie cronica unui fermier urban care încearcă revitalizarea sclaviei și a segregării într-un oraș fictiv de la periferia Los Angelesului. *The Guardian* a descris cartea, care a avut nevoie de peste cinci ani pentru a fi finalizată, ca fiind „o capodoperă care face din Beatty cel mai amuzant scriitor din America“. Romanul *Io contra Statele Unite ale Americii* a fost distins cu National Book Critics Circle Award în 2015 și cu Man Booker Prize în 2016. Beatty este primul american care a câștigat Premiul Man Booker, după ce, în 2014, toate romanele scrise în limba engleză au devenit eligibile. A primit, de asemenea, John Dos Passos Prize în anul 2015.

Paul Beatty trăiește în New York.

PAUL BEATTY

WINSTON

DURU'

Traducere din limba engleză
BOGDAN PERDIVARĂ

București
2019

– Winston Foshay.

– Winston Foshay.

Plicul căzu pe jos și alunecă până sub scaunul lui Inez. Trebuia să fie un chichirez pe undeva, însă avea de parcurs cu luare-aminte aproape patru sute de pagini de chichițe legislative. Îi mai trebuia timp.

– Winston Foshay.

– Winston Foshay.

Inez era pe cale să întrebe dacă numărul total al voturilor numărate se potrivea cu voturile exercitate, dar n-avea destulă energie. Se uită la plicul de sub pupitrul ei. Adresa expeditorului era la Rikers. Zâmbi, se lăsa cu spatele pe speteaza scaunului și, cu un mic bufnet satisfăcut, închise tomul cu legislație electorală. Își strecură mâna la sticla cu rom din geantă, pupă eticheta și sorbi îndelung.

– Winston Foshay.

– Winston Foshay.

Romul îi alunecă ușor pe gâtlej. Inez tropoti ușor din picioare, bucurându-se de furnicăturile din degete. Pentru o campanie la firul ierbii într-o comunitate lipsită de iarbă, echipa Duruletz făcuse treabă bună. Acum mai trebuia doar să se asigure că Duruletz avea să trăiască cât să apuce cea de-a douăzeci și treia sa vară. „Încă o gură.“ Inez duse la gură sticla și toastă în șoaptă:

– *Gambate, Winston Foshay, gambate.*

CUPRINS

1. Duru' și Chisăliță	5
2. Paquetes de seis de Bud.....	33
3. Duruletz și Yolanda	44
4. Pe scări	74
5. Inez	93
6. Hoțul pe bicicletă	120
7. O lingură de borș	131
8. Teoria GPS.....	170
9. Lectura.....	210
10. Paradis ex nihilo	220
11. Unde-i Brooklynu'? Unde-i Brooklynu'?.....	236
12. Clopoțelul	262
13. Tippecanoe, Tyler plus Duruletz	280
14. Dragoste de bizam	306
15. Yori-Kiri	314
16. Parcare gratuită	331
17. Vânzoleala.....	333
18. Încă un partid.....	339
19. Chef de chef.....	345
20. Infierno – Debajo de nueva administración ...	355
21. „Votați Winston Foshay – Rege!“	374
22. Dacă-s ales, nu voi servi.....	386
23. Era odată un tată.....	405

Tuff

Paul Beatty

Copyright © 2000 Paul Beatty

Toate drepturile rezervate

Carte Pentru Toți este parte
a Grupului Editorial Litera
O.P. 53; C.P. 212, sector 4,
București, România
tel.: 021 319 63 93; 0752 101 777

Winston Duru'

Paul Beatty

Copyright © 2019
Grup Media Litera
pentru prezenta ediție
Toate drepturile rezervate

Editor: Vidrașcu și fiii
Redactor: Alexandra Diaconescu
Corector: Georgiana Enache
Copertă: Flori Zahiu
Tehnoredactare și prepress:
Ofelia Coșman

Descrierea CIP a Bibliotecii
Naționale a României
BEATTY, PAUL
Winston Duru' / Paul Beatty;
trad. din lb. engleză: Bogdan
Perdivară. – București: Litera, 2019

ISBN 978-606-33-3610-2

I. Perdivară, Bogdan (trad.)

821.111

1. DURU' ȘI CHISĂLIȚĂ

Când Winston Foshay se trezi pe podeaua unui bărlug de drogați din Brooklyn și-și veni în fire, nu deschise din reflex ochii, ci strânse și mai tare din pleoape.

În loc să clipească, revenindu-și treptat în starea de trezie cum ar fi făcut o persoană normală, se ridică în picioare, cu ochii încă închiși, brațele întinse și degetele rășchirate, căutând orbește oglinda de un stat de om pe care o știa pe undeva între canapeaua de piele și lampa cu halogen. Simțindu-se ca un băiețel ce se juca de-a baba-oarba, Winston găsi oglinda, îi atinse ușor sticla cu buricele degetelor și deschise încet ochii; în secunda următoare, căpătă confirmarea felului în care bănuia că arată.

Baba-oarba care se holba la el avea pielea tăbăcită, fața înnegrită de vipie și inima unui băștinaș de pe râu parcă scos dintr-o carte de-a lui Joseph Conrad. Niște peri subțiri și încrețiți îi colcăiau pe bărbie. Riduri adânci de îngrijorare îi brăzdau fruntea. Pleoapele-i erau căzute, acoperindu-i pe jumătate ochii. Buzele groase, strânse, nu arătau nici urmă de rânjet sau de zâmbet. Mutra lui Winston era un chip din acela care

putea la fel de bine să-ți ceară banii din buzunar ori să te întrebe pașnic cât e ceasul. Atât de impenetrabilă, atât de plină de răceala inscrutabilă de East Harlem îi era căutătura, încât de obicei nici chiar el nu știa la ce-i umblă gândul, numai că de data asta treaba stătea altfel. De data asta gândurile îi erau la fel de clare ca reflexia crăpată din oglindă. Duse un deget la gaura de glonț ce-i sfărâmasese nasul, făcând din el un terci albicios de sticlă spartă, și se gândi: „Ciorile astea, n-ai ce le face“.

Cu doar câteva clipe înainte fusese inconștient ca un boxer alb de categorie grea și, la fel ca respectivul boxer, o rușine pentru rasa lui, așa că parcă nu-i dădea mâna să se încreadă în aerul aparent nevătămat al oglinzii sale. Se pipăi frenetic, ca și cum ar fi căutat o brichetă prin buzunare, și, când nu găsi nici o gaură de glonț, se izbi bucuros cu pumnul în piept. „Paștele mă-sii, încă răsuflă, cioară.“

Prin micul apartament din Brooklyn mai erau răspândite încă trei specimene de ghetou, nelegiuți tineri și fără suflare, nemișcați pe unde zăceau, cu gurile căscate și ochii deschiși ca niște statui dintr-un muzeu de ceară al interlopilor. În încăpere era o tăcere mormântală, dacă nu puneai la socoteală fâșăitul perdelelor zdrențuite lovindu-se ușor de perete și gălgăitul continuu al unui filtru de acvariu. Expresia sigură de sine pe care Winston o pierduse cu câteva minute în urmă, cât duraseră împușcăturile, îi revenea iute pe chip. Cuprinzându-și testiculele în palma stângă, pași spre cadavrul cel mai apropiat, un tip pe care-l cunoscuse doar ca Pipăruș din Flatbush. Pipăruș era lăbărțat peste măsura de cafea, cu fruntea odihnindu-se

între bicarbonatul de sodiu și balanța pe sistem metric. Cu cinci minute în urmă, Pipăruș își făcuse de lucru cu greutățile minuscule, așteptând sosirea cocainei-bază, în vreme ce-l făcea cu ou și cu oțet pe idiotul de primar, invitat la o emisiune de radio unde-și asuma meritele pentru scăderea nivelului infracționalității din oraș. „Primaru' crede că melodiile cu rimă, cetățenii vigilenți și pedeapsa cu moartea o să-i oprească pe fraieri să-și ia banu'. Îmi zici mie, infractor, care aproape am în buzunar diploma de licență-n criminologie, că un slogan prostesc gen «Poartă-te frumos, iubește-l pe Hristos», un polițai pe motoretă și camera de gazare or să-ți taie gândul? Hai, mă, odată ce-ai hotărât să treci la treabă ai gânduri berechet. Te strecuri sau pe de-a dreptu'? Zici un: «Ridică aripa, cioară!» ori mai tradiționalul «Mâinile sus!»? Pui țeava la nasu' unui cioroi, te gândești: «În mă-sa, n-ar trebui să-i găuresc tărtăcuța lu' ăsta», apoi îți zici: «Mi se rupe». Și uite-așa ai încă două gânduri. Frățică, pedeapsa cu moartea te face să omori mai mult. Îl termini pe vreunu' și parcă și simți izul de gaz, așa că ai face bine să nu lași nici un martor. Orice fraier cu o țără de cuget ar ajunge la concluzia asta. Și dacă orașu-i așa de sigur, de ce, mă rog, primaru' umblă peste tot cu nouă gărzi de corp după el? Tot rahat' ăsta cu alegerile, total de pomană – dacă delincvența-i scăzută, asta-i din cauză că niște negrotei omoară alți negrotei. Ca atunci când rămân aligatorii fără păpică și se-apucă să-nfulece alți aligatorii și-n felul ăsta reglează populația.“

Situația lui Pipăruș fusese, într-adevăr, reglată. În creștet avea o cavitate de mărimea unei găuri de golf,

iar din crevasa înnegrită se prelingea o dâră groasă de sânge și creier de absolvent de facultate. Retrăgându-se din fața masacrului, Winston își supse măseaua, își aruncă o gumă de mestecat în gură și îngână un: „Paștele mă-sii, ce mă seacă Brooklyn!”

Când Winston împlinise opt ani, taică-său îl duse, împreună cu verii săi cei neastâmpărați, într-o excursie de o zi la bâlciul din Coney Island. Cadoul lui Winston fusese biletul de intrare la întrecerea anuală de mâncat hotdog. Câștigase aici premiul întâi, însă numai pentru a fi descalificat fiindcă se ajutase la înghițitul crenvurștilor lungi de zece metri cu sorbituri din berea călăie a lui taică-său. Așa că, în loc să se aleagă cu cârnați de vită cât să-i ajungă pe-un an de zile, căpătase o amendă de cincizeci de dolari pentru consum de alcool sub vârsta legală.

Petrecerea se deplasase apoi spre cortul de spectacole, unde Harry Hortensia, Femeia-cu-Barbă, îi lăsase pe copiii ceilalți să bată pas de defilare pe pânțele ei în vreme ce era întinsă pe un pat de cuie. Când îl zărise pe Winston însă, înaintând spre ea legănat și greoi ca un pui de hipopotam, sărise în picioare, îl bătuse răsând pe burtică și-i oferise băiețelului posac primul sărut din viața lui. În timp ce Salamandra Sam, Băiatul-Amfibie, jongla cu făclii aprinse, vărul Carl, imitând o gazdă de talk-show, se tot fâțâia încoace și-ncolo printre bănci înfigându-și în mutrele necunoscuților microfonul imaginar și întrebând: „Dacă Femeia-cu-Barbă l-a pupat pe văru-meu Winston... asta-l transformă-n poponar?” Apoi se dăduse în Gaura Iadului.

Gaura Iadului era un cilindru de metal pus pe verticală care, învârtindu-se la viteze mari, folosea forța centrifugă pentru a-i lipi pe cei care se dădeau în el de pereții metalici, cum se lipesc magneții de frigider. Operatorul luase biletul lui Winston și-i aruncase o uitătură băiatului negru și rotofei, ridicându-și apoi privirea către cablurile de siguranță ruginite ce-i atârnav deasupra capului. „Ce greutate ai, copile?”

„N-am așa de mult, răspunsese Winston cu lacrimi adunându-i-se în ochi. Vă rog, domnu', e ziua mea.” Și operatorul, încă șovăind, îi făcuse semn să intre. „Ai grijă să te ții departe de ușă. Și voi, ceilalți răhăței cu ochi, să vă așezați de partea ailaltă a lu' Băiatu' Buddha, pentru echilibru.” Winston se lipise de metalul rece, încercând să evite privirile nemulțumite ale verișorilor dornici de senzații tari. „Iote, Winston, curu' tău gras o să ne-ncetinească.” Apoi, cu un scrâșnet pițigăiat, Gaura Iadului începuse să se-nvârtă, căpătând viteză până ce accelerația îl lipise până și pe Winston de perete. Totul era uitat, iar verișorii țipau și râdeau, strigând la operator să tragă podeaua. Podeaua începuse să se retragă cu un geamăt chinuit, mecanic, și pentru o clipă greutatea lui Winston nu stânenise cu nimic distracția: stătea lipit de perete ca o muscă strivită, la fel ca și ceilalți. Apoi, aproape de îndată ce-și îngăduise un zâmbet, începuse să alunece încetșor pe perete, ca o picătură de vopsea. Ce, se și terminase tura? Nu, verișoara Julie era încă la orizontală, dând din brațe ca și cum ar fi înotat prin cilindru. „Iote la Winston, țipa ea, cade, al naibii, ca o pasăre moartă!” Copiii se învârteau deasupra lui, aruncând o ploaie de

insulte spre grăsunul de opt ani prins în vortexul de metal. Winston își adunase din gât niște flegmă și-o scuipase înspre văru-său Antoine cel efeminat, capul răutăților. Gogoloiul de mucus stăruise în aer o clipă chinuitoare, apoi fusese azvârlit înapoi, nimerindu-i pe nas. Răsese până și taică-său. Pe Winston îl bușise plânsul. Lacrimile nu-i curseseră pe obrajii durdulii, ci o apucaseră înapoi, pe lângă tâmple, prelingându-se către marginile urechilor. Sunetele batjocoritoare din urmă cu treisprezece veri înlocuiau acum, în urechile lui Winston, ecourile focurilor de armă. „Să-mi bag picioarele-n Brooklyn și-n voi, negrotei dă Brooklyn!”

În prezent, în ultima noapte răcoroasă a verii, Brooklyn număra mai puțin cu trei ciori pe care să le urască Winston. Deși li se adresase tuturor bărbăților de culoare cu apelativul „Zeule”, Pipăruș, acum cam departe de statutul divin, se dovedea incapabil să revină la viață. Zoltan Yarborough, care mereu dădea din gură despre mândrele-i origini brooklyneze, „din Brownsville, n-am fugit în veci și n-o să fug pă vecie”, devenise acum întruchiparea rigidă a sloganului său. Avea un picior petrecut peste pervazul ferestrei și-o gaură datorată unui glonț care, la fel ca tot ce-l învățase mămica lui, îi intrase pe-o ureche și-i ieșise pe cealaltă. Demetrius Broadnax din „Fă-sau-mori Bed-Stuy” era întins pe jos, la bustul gol, cu un șir de găuri de glonț ce se întindea dinspre stern spre buric pe pielea-i cafeiniu-pământie. Winston se uită triumfător la cadavrul lui Demetrius, privindu-și fostul șef în ochii sticloși, tentat să scoată un „Îmi dau demisia” și să ceară o

plată compensatorie. Însă se mulțumi să pășească spre acvariu, să-și lipească nasul de sticlă și să se-ntrebe cine avea să-i mai dea de mâncare peștișorului auriu.

Ca majoritatea slujbelor de care se ținuse Winston de când terminase liceul, și asta se sfârșise prematur, după un interviu de angajare ce avusese loc cu abia două săptămâni în urmă, când mutra îi ținuse loc de CV, iar ca recomandări avusese două propoziții rostite de cel mai bun prieten al lui, Fariq Cole: „Cioara asta grasă-i pă bune. E știut pân cartier c-a mardit mulți negrotei la viața lui.” Nici vorbă de întrebări gen: „Așadar, domnule Foshay, cum se armonizează aspirațiile dumneavoastră cu misiunea corporației noastre? V-ați considera un autodidact? Care a fost ultima carte citită?” Demetrius nu făcuse decât să-i întindă lui Winston insigna clubului local, un mic pistol semiautomat Raven de calibru 22, pe care Winston, calm, i-l dăduse îndată înapoi.

– Ce, nu-ți trebe trancan?

– Noo.

– Uite ce-i, fraiere, poate că stâlcești tu ciori pă stradă, dar în învârteala noastră n-ai de-a face cu lume care dă cu vastu'.

Winston ridicase din umeri.

Demetrius îl măsurase de sus până jos cu privirea, întrebând:

– Nu clinești, așa-i? Nu pari genu' care se sperie.

– Niciodată nu dai înapoi. Odată ce-ai dat înapoi, acolo rămâi, dacă-nțelegi ce vreau să zic. Doar că nu-mi place armele.

– Păi na, de-o fi să iasă ceva ciori la împuşcat, după curu' ăla mare al tău, dacă-l scoți la înaintare, se mai poate ascunde vreo doi-trei băiețași. Să vii mâine după-amiază, la patru.

Când începuse treaba, Winston își scosese curul „la înaintare“, dar nu în felul în care sperase Demetrius. Fișa postului era simplă: de la patru la zece, cinci zile pe săptămână, răspundea la ușă, își punea pe mutră un aer amenințător și răcnea câte un: „Banu' pă loc, fraiere!“ la mușterii mai căpoși. Însă nu se simțea în apele lui în Brooklyn. Traumele copilăriei îl prindeau din urmă și-i boțeau răceala imperturbabilă. În loc să păsească suav și să-și numere paralele la câte cinci minute, Winston bâjbăia prin bârlogul de drogați, călcând lumea pe degete, răsturnând tot ce atingea și trâncănind fără oprire. Încearca să mai lumineze sumbra atmosferă delincentă zicând glume jenante de proaste („O știți pă aia cu scoțienii, că de ce poartă kilt?“). După ce termina poanta căznită („Fincă oile aude de la cincizeci dă metri când să deschide un fermoar“) se auzea un clic metalic, sunetul scos de arma lui Demetrius când i se trăgea piedica.

Winston nu izbutea să se pună la punct cu năravurile drogangiilor din Brooklyn. Ce soi de capace colorate se potriveau la ce fel de flacoane de plastic? Erau televizoarele portabile o formă de plată acceptabilă? Nu izbutea să distingă un fluierat secret de-al brigăzii de altele. De câte ori nu zbierase la el Demetrius: „Prostane, nu arunca drogurile-n budă! Ăla-i ciripitu' de-mperechere a cintezei cu capu' roșu!“ Apoi i se alăturau într-ale bășcăliei Pipăruș și ceilalți:

– Mai avem, spre deosebire de fluieratu' nostru secret...

– Cântecul ciocârliei.

– Un *cip-cirip-ciripel* ușurel.

– Drăguța de *Alauda arvensis*, de fel din Eurasia, însă obișnuită și-n teritoriile nord-vestice ale Canadei, dacă nu mă-nșel io.

– Nu te-nșeli, cioroi ornitolog ce ești!

Ultima dată când Winston auzise prețiosul fluierat secret dăduse drumul la ușă, iar doi băiețași pe care nu-i mai văzuse, cu arme de foc în mâini, se năpusti-seră pe lângă el, nelăsându-i timp să-i anunțe cum se cuvine, și se anunțaseră singuri cu un glonț în căpățâna proaspăt rasă a lui Pipăruș. Winston făcuse ce profesiseră dintotdeauna colegii săi de serviciu c-o să facă dacă i s-ar fi fluturat vreodată o armă prin față: căzuse leșinat „ca o balebă“.

Trei minute trecuseră de când își recăpătase cunoștința, și tot nu putea ieși din apartament. Era ca și cum ar fi pășit pe loc prin spațiu, priponit de o navă-mamă ce străbătea cosmosul din Brooklyn. Cum dădea să se-ndrepte spre ieșire, un sunet înfundat pe coridor ori o sirenă auzită în depărtare îl goneau înapoi în camera de zi. Începu să îngâne:

– E ca-n filmu' ăla spaniol, ăla dement cu bogătanii care nu mai putea ieși dîn casă. Luis Bustelo sau cam așa. Cum îi zice... suprarealism? Mda, iote c-am dat-o în suprarealism și io.

Un scârțăit la ușă îl opri din bâiguială. Se întoarse într-acolo iute, strângându-și pumnii tremurători.

– Care-i colea?

– Care-i colea? veni și răspunsul.

Winston se relaxă și zâmbi.

– Cioară, zise el desfăcând pumnii și lăsându-se să cadă greoi pe canapea.

Fariq Cole se opinti în camera de zi, împingându-se în cârjele răsfirate de-o parte și de alta. Amicii lui Fariq îi ziceau Chisăliță, fiindcă nasul, buzele și fruntea împărțeau același plan geometric, dându-i un profil ce avea contururile unei cutii de carton strivite. Fiece pas smucit ondula corpul lui Fariq spre Winston ca un arc de jucărie ce se strângea și apoi se destindea. Un medalion de aur masiv cu simbolul dolarului și o cruce egipteană bătută cu diamante i se zbânțuiau la gât pe o orbită eliptică, asemenea unor sateliți încrustați cu pietre prețioase. Fariq se opri lângă pragul ușii, își lăsă capul pe-o parte și aruncă o privire plină de îndoială către prietenul său.

– Cu cine vorbeai?

– Cu nimeni. Încercam numai să-mi dau seama de ce-s încă aici.

– Ești încă aici fiindcă n-ai putut să pleci fără mine, așa-zisu' tău tovarăș.

– Păi ești tovarășu' meu. Dar nu dâן cauza ta – abia am ajuns la lucru dă zece minute, nici n-am știut că ești p-aici. Noo, e altceva.

Fariq era cel mai șmecher dintre mulții șmecheri cu handicap din Harleumul de Est. Arăta foarte urban și pus la punct, părea un tip funcțional și-n formă, integrat în societate. În ciuda punctului moale din creștet unde craniul nu i se sudase niciodată complet, nu mai purtase de mult cască de ciclist. Cozorocul șepcii

sale întărite cu fibră de sticlă îi cădea pe ochiul stâng, ascunzând cicatricile de la operații. Nădragii largi îi acopereau ortezele. Labele strâmbe ale picioarelor erau înghesuite într-o pereche de pantofi scumpi de sport, deși nu alergase un pas în viața lui. Fariq își trecu limba peste gura plină de metal prețios, unde primii patru incisivi, de sus și de jos, erau acoperiți cu un model stil tablă de șah din aur și argint. Pe cei doi dinți din față se vedeau piese mici și negre, un rege și o regină, inscripționate cu numele „Fariq“ și „Nadine“ în litere microscopice.

– Iote colea la amărății ăștia rupti în cur – cine-o să aibă grijă dă familiile lor? zise Fariq întinzând spre masacru capătul cauciucat al unei cârje. De aia unu' haladit și prudent ca mine are un cont la IRA, ceva obligațiuni pă termen scurt, bani investiți pă termen lung la corporații și-un stoc de acțiuni străine cu risc înalt. Rahat, negroteiu' dă secol douășunu trebuie să aibă un portofoliu diversificat, că nu se știe când se strică vremea. Și p-aci mi se pare c-a dat cu fulgere și vijelie.

Winston și Fariq se știau încă din vremea când o călătorie cu metrourl costa șaptezeci și cinci de cenți. Fariq era un șmecher cu nas pentru afaceri care-l băgase și pe Winston, cel responsabil cu forța brută, în schemele lui menite să aducă parale; începuseră cu o operațiune de răpire a câinilor de companie de o asemenea anvergură, că trebuiseră să rechiziționeze toate porumbarele de pe acoperișurile dintre Park și Second Avenue ca să adăpostască potăile.